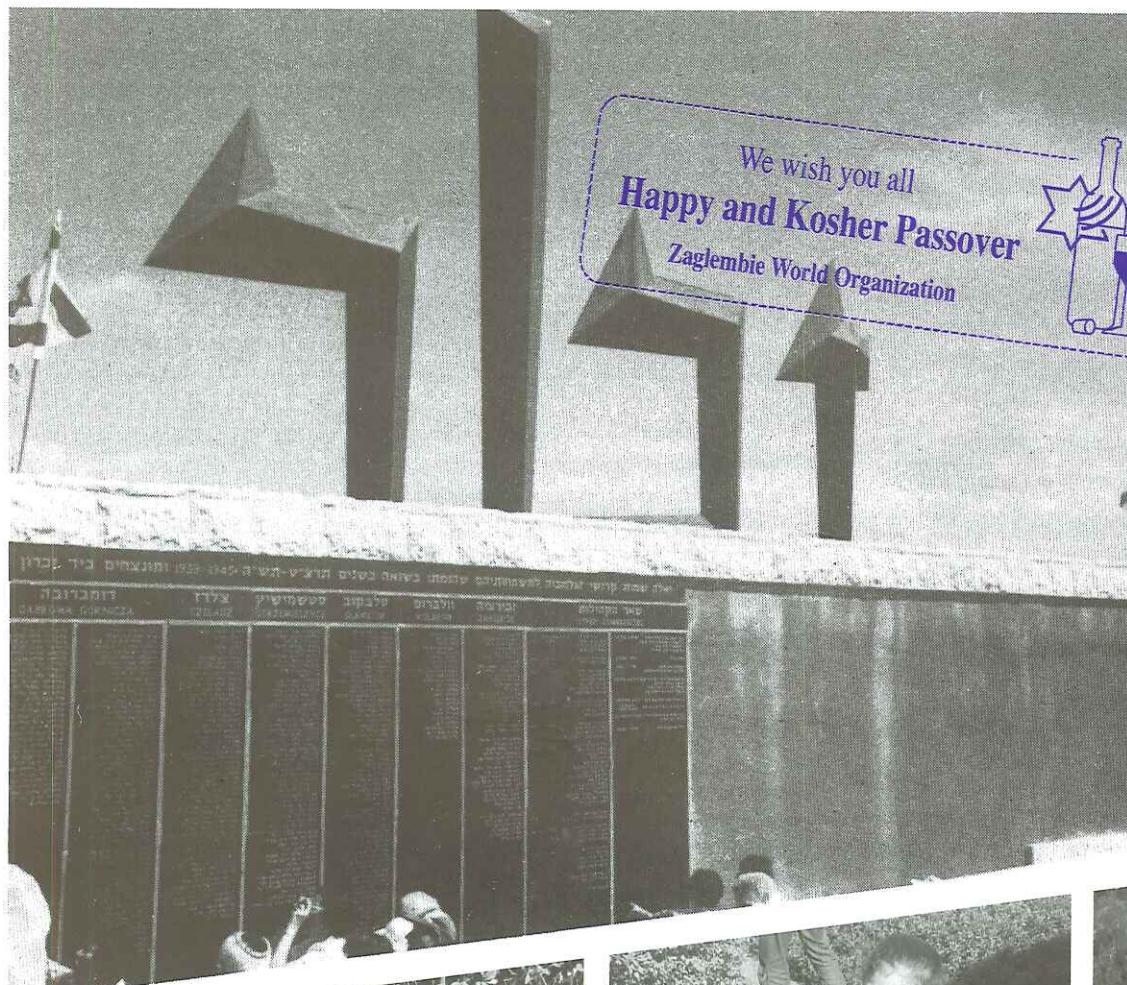

עלון זגלביה

זאגלביאער ציינונג

מיצעון מס' 24 ניסן תשס"ט אפריל 2009
Zagłębie (Zaglebie) Newsletter, April 2009

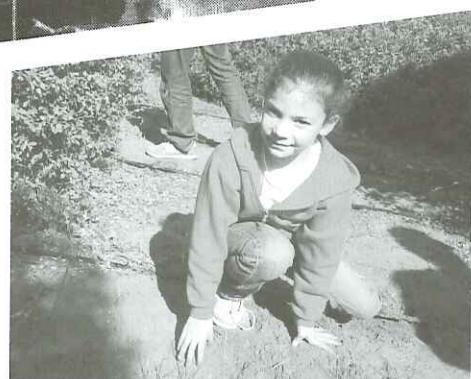
ארגון עולמי של יוצאי זגלביה

Zagłębie (Zaglebie) World Organization

אנו מוחלים ליוצאי זגלביה ולכל בית ישראל
חג פסח שמח וברוך!
מוחלים הנהלת הארגון ומערכת עלון זגלביה

קהילות זגלביה

Będzin
Sosnowiec
Dąbrowa
Zawiercie
Czeladź
Siewierz
Sławków
Wolbrom
Dańdówka
Golonóg
Grodzice
Kazimierz
Klimontów
Ksawera
Łagisza
Maczki
Milowice
Modrzejów
Niemce
Niwka
Piaski
Porąbka
Strzemieszyce
Wojkowice
Zagórze
Ząbkowice
Kromolów

Tu Be'Shevat planting at Yad Hazikaron in Modiin, February 2009

נטיעות ט"ו בשבט תשס"ט ביד הזיכרון במודיעין

ארגון יוצאי זגלביה. רח' פרישמן 23 ת"א 63561, ישראל. טל: 03-5270919

Zagłębie World Organization 23 Frishman St. Tel Aviv 63561, Israel. Tel: 972-3-5270919
אתר האינטרנט של ארגון יוצאי זגלביה: zaglebie-world.org

הנצחה השנייה נעשתה באוקטובר 2003 עת נקרא רחוב בתל-אביב ע"ש "קהילת זגלמבהיה". רחוב זה מנציח את 100,000 היהודים שחיו באזרה. בהזמנת זו אני מבקש להזכיר לראשונה על הנצחה השובهة זו עבוריינו. לרגל שנה ליסודה של העיר נברך אותה שתשמשך להחפתה ולשגשוג בכל תחומי עשייתה.

בהתקרבת חג הפסח אני מברך את אנשי זגלמבהיה בכל אטר ואטר בחג שמה וכרה. אברהם גryn, יויר הארגון

The monument for the martyrs in Nachalat Itzhak, Tel Aviv
אנדרטה אף הקדושים בבית הקברות בנחל יצחק, תל אביב
Zaglębie Martyrs at Nachalat Itzhak cemetery in Tel-Aviv

ידי וחברי אנשי זגלמבהיה, בעודם יתגוררו בתל-אביב ועם ישראל כולו את שנתה בעוד מספר שנים יתגורר כל העיר תל-אביב והמאה ליסודה של העיר תל-אביב.

"אחזות בית" ערכו את הגולת הצפדים על פיהם חולקו המגרשים 60-65 המשפחות הראשונות של העיר ת"א. אני מדגיש את המילה העיר מארח ומיסידיה בעלי החזון קבעו בתל-אביב לא תהיה שכונה של יפו ולא מושבה אלא עיר במלוא מובן המלאה, וכן הפכה לעיר העברית הראשונה. היום אנו מצינינם מאה שנה ליסודה ותל-אביב היא לא רק העיר העברית הראשונה, אלא בירתה התרבותית והכלכלית של מדינת ישראל.

לנו, ליאצאי זגלמבהיה, קשר מיוחד לתל-אביב. בעיר ובביבתה גרים רוב יוצאי זגלמבהיה ששדרשו את השואה ודורות המשך שלהם. בתל-אביב שוכנים מושדי הארגון ואולם הארגון בו אנו מתכנים פעמים בשנה, לקרה פסח וראש השנה, כדי לדוח ציבור על פעילותו ועל התכניות העתידיות. מאוחר ומודרך בימי החגים אנו מברכים זה את זה לימים ארוכים ובריאות טובה. בתל-אביב אנו עורכים ומדפסים גם את עליון זגלמבהיה ומכאן הוא מופץ באלפי עותקי לאנשינו בארץ ובעולם ולמוסדות הקשורים לשואה בארץ ומחוצה לה.

חוותה במיוחד היא העובדה שבעיר תל-אביב יהדות זגלמבהיה מונחתה פעמים.

הנצחה האחת נעשתה ב-1952 עת הובא ארונו ובו אפר הקרבנות מאושוויץ ואדמה מבתי הקברות בזגלמבהיה. ב-ט' באב אותה שנה נקברו האפר והאדמה בבית הקברות בנחלת יצחק ובאיישו של יושב ראש החבורה קדישא של תל-אביב דאז הרב מנחם האגר, לשעבר רב בסוטונוביץ, מזכבה זו אנו, אנשי זגלמבהיה, מתכנים מדי שנה בט' באב כדי להティיח עם קדושינו ולומר קדיש, כי בט' באב 1943 התקיימה האקציה האחורה בಗטאות זגלמבהיה.

קרן אור באפלת חסידי אומות העולם מסוסנובייז*

מאת: יונה קוו - קוטליצקי

מרתף הבית הפך למקום מסטור והצלחה

מריה ופרנצ'יסק דז'יאורויז' ובנם רומן

פני המלחמה, חי מריה ופרנצ'יסק דז'יאורויז' יחד עם בנים רומן ויען סוסנובייז בששלזיה עילית. הם התפרנסו, בין היתר, ממכירת דגים ליהודים בקטוביץ הסמוכה.

ב-7 ביולי 1943, מן קצר לפני החיסול הסופי של הגטו בסוטונובייז, החלתו הדסה טאלר ופיניקוס ואסרברג ליצור קשר עם מריה דז'יאורויז' שהסתכמה יחד עם בעלה פרנצ'יסק ובנם רומן לתת לחן מחסה.

כמו ימים מאוחר יותר הצלחו הדסה ופיניקוס לבורוח מהגטו לחלק ה"ארוי" של העיר ובחסות החשיכה התduckו על דלתה של משפחת דז'יאורויז'. מריה ופרנצ'יסק קבלו אוטון בברכה והסתירו אותו במקומם אוותו הכנינו במיוחד עבורן במרתף הבית.

תוך סכנת חיים מתמדת ומתווך שיקולים הומניטריים גרידא, דאגו מריה ופרנצ'יסק להדסה ופיניקוס תוך התעלמות מקישים כלכליים וביטחוניים. הדסה ופיניקוס שהו שם עד לשחרורו בינואר 1945 וזמן מה אחר כך עלו שתיהן לישראל.

ב-7 ביולי 1980, הכיר יד שם במריה דז'יאורויז' כחסידת אומות העולם. ב-8 בדצמבר 1999, הכיר יד שם גם בפרנצ'יסק דז'יאורויז' ובנם ב-ט' אומות העולם.

שני חדרים דלים ללא מים זורמים

ווצלאוועה וויזף לאטום

מגיל 14 עבדה ווצלאוועה לאטום בבית חרושת בסוטונובייז שהיה בבעלות היהודי בשם מלוק. ווצלאוועה התקדמה בסולם הדרגות והפכה למנהלת בערובה. כשנלחחה משפטת מלוק לגטו שהוקם בפרבר המקומי שרודולה, הבריחה אליהם חבילות מזוון.

באוגוסט 1943, בעת חיסול הגטו בשרודולה, הצליחה בתם של משפחת דז'יאורויז', וחובה עליון לבורוח ולהגיע אל ביתם של ווצלאוועה וויזף לאטום. ממלוק, אדלה לנמן לבורוח ולהגיע אל ביתם של ווצלאוועה וויזף לאטום. היה זו בעלה של אדלה שדרף אותה החוצה מתווך קרן הרכבת שהוביל אותם לאושוויז'. הבעל המשיך בדרך לאושוויז'.

אדלה שהתחה בדירות של הלאוטוסים שקיבלו אותה בברכה בדירתם הדלה בת שני החדרים שלא היו בה אף מים ורומים. בנים בן ה-12 של ווצלאוועה וויזף היה אדיב במיוחד ותמיד עמד על המשמר כדי שדבר המלצה של אדלה נסגר בבית לא תגלה. בכל פעם כשהתקרבתزر לבית, הוסתרה אדלה בתוך ארון בדירה.

אף על פי כן המטבח היה מסוכן מאד שכן אדלה הייתה דמות ידועה בסוטונובייז. ווצלאוועה וויזף דאגו לאדלה לניריות מזוייפות בשם אדלה סורץ דבר שאיפשר לה לעבור לאויסטריה ולעבוד שם כעובדת כפיה במקומות בו עבדה גם אחותה.

משפחת לאטום עזרה ליוחדים נוספים, לוזפה ליסאק (מלך) ולבעה פליקס ולד'יר מקסימיליאן דרייפוס, יהודי ציכי וחבר של מר מלוק.

במלאת 65 שנה לחיסול גטאות זגלמבהיה, רצינו להעלות על נס את מי שהעוזו להתנגד אחרת, בימים החשוכים בהם הגיעו השנה והאוצרות האנושית לשפל המדרגה, וכי שהושיטו ידם תוך טיכון חיים וחוי משפחתם לאנשים נרדפים שהמאות ריחף מעליות - למי שאנו קוראים היום "חסידי אומות העולם" הינו תואר כבוד אותו מעניקים מדינות ישראל והעולם.

"חסידי אומות העולם" הינו תואר כבוד אותו מעניקים מדינות ישראל והעולם היהודי, לאוטם לא יהודים שנגנו בתקופת השואה באומץ ומוסריות בלתי רגילים ומונע אחד - אהבת אדם. מדינת ישראל הטילה על יד ושם את המשימה החשובה זו, לאחר את אוטם חסידי ולספר את סיפורם.

מראשית 1963 ועד סוף 2008 הוכרו ע"י יד ושם מעל 22,000 בני אדם כחסידי אומות העולם ובכללם 6,136 פולנים. חסידי אומות העולם מקבלים מדליה ותעודות הוקרה ושמוניהם מונצחים בגין חסידי אומות העולם, ביד ושם בירושלים.

הקריבו את תינוקם למען הצלה יהודים

קתרזינה וויזף מירטה

לפני המלחמה עבדו קתרזינה וויזף מירטה אצל בני משפחת זינגר, משפחה יהודית שעירה מוהער סוטונובייז והטילו הגבלות וגזירות על לאחר שעגרמנים כבשו את סוטונובייז ולהילו הגבלות וגזירות שונות על יהודי העיר באו בני משפחת מירטה לעזרת מעסיקיהם לשעבר. לאחר אוקטובר 1942, משנכלאו יהודי סוטונובייז בגטו, המשיכו קתרזינה וויזף לעזר לבני משפחת זינגר הכלואים, תוך סיכון חיים מתמיד והעבירו להם מזון ותרופות לפחות.

במאי 1943, בזמן שהחטשה אקציה חיסול בגטו, יצאו קתרזינה וויזף לבני משפחת זינגר מסטור בדירותם. הנריק זינגר, אחיו ריצ'ארד, אחינו לוסיה, גוטטה בשיה, וקרובה משפחה נספת, אידה לסלאו, נכנסו כולם למקום המסתור שהচין עבורות יוזף. באחד הימים בשנת 1944 חלה ילדם של קתרזינה וויזף בדיזנטריה. היה זה בנים היחיד, תינוק בן שנה. על פי החוק, רופא שנטקל במרקחה של דיזנטריה, וחובה עליון לדוחות לשושיות ולהנכיס את דידי הבית לשagger. מותך חזש לחשיפת היהודים המסתורים, נמנעו בני הזוג מירטה מלהזמין רופא לתינוקם. התינוק מת וששת היהודים נותרו במסטור אצל קתרזינה וויזף עד לשחרור העיר בינואר 1945.

לאחר המלחמה החיוו יוזף וקתרזינה למושחת זינגר את חפי ערך של המשפחה שהופקדו בידיים ולא היטיבו לקבל כל תמורה על מעשה ההצלחה וההקרבה שעשו למען הזולת. כל שעשו למען הצלה היהודים נבע מMercy ונאמנותם למעסיקיהם לשעבר וממניעים אלטרואיסטיים טהורם.

לאחר המלחמה הגיעו הניצולים לישראל ובשנת 1965 הזמינו את קתרזינה לביקור בדירותם.

ב-30 בנובמבר 1966, הכיר יד שם בקתרזינה וויזף מירטה כחסידי אומות העולם.

הרב לאו התמנה לנשיא מועצת יד ושם

בס"ד, כsslו תשס"ט (דצמבר 2008)

בס"ד, חשוון תשס"ט, נובמבר 2008

לכבוד,
 אברהם גryn
 וייר ארנון זגלמבה
 שלום וברכה,
 הרשה לי להודות לך עמוק לבי, על הברכות לרجل מינומי כיו"ר
 מועצת יד ושם.
 כפי שאמרתי, הנסי מקבל עלי תפקיד זה בחadata קודש, כמו שאמנו
 על מצוות העשה לזכירת מלך של זורנו.
 התופעות האחרונות של גילוי אנטישמיות רבים ברוחבי עולם
 מהווות הוכחה נוספת, אם היה צורך בכך, לנחיצותו הקיומית של
 מוסד יד ושם.
 כפי שאמרתי בעת קבלת החלטת הממשלה בנדון, קורות חי
 ספרינס בקירות יד ושם ועל כן אש特邀 לתרום למוסד הדגול חן
 בשיטת אזכור העבר והן בתחום העשייה בעתיד.
 הנסי מקווה כי ימים טובים יותר נקבעו לעם ישראל ולמדינת ישראל.
 ברחשי לב מוקיר
 הרב ישראאל מאיר לאו

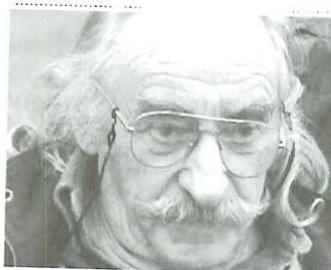
לכבוד,
 הרב ישראאל מאיר לאו
 הרב לאו הנכבד,
 קיבל נא את ברכת הנהלת הארגון העולמי של יוצאי זגלמבה לרجل
 בתירתק לNYSE מועצת יד ושם.
 מי יתנו ובתקופת כהונתך יד ושם תמשיך בפעולה ואף תגבר את
 הפעולות החשובה להנחתת השואה.

בכבוד רב
 אברהם גryn, וייר ארנון זגלמבה

לזכרם

ידי רומק - יוסקה אבני ז"ל

בחודש נובמבר 2008 הלך לעולמו
ידי רומק. הוא נולד בסוסנוביץ
וכמו כלנו ניצלי השואה עבר
רדיפות מרגע שהגרמנים דרכו על
אדמת פולין.
הוא היה בעל תעוזה ותשיה שעוזרו
לו להימלט מידי הגרמנים ולהגיע
לבודפשט. שם הטרף לקבוצה של
יוצאי זגלמבה, שקראה לעצמה
NASZA GRUPA (הקבוצה שלנו).
הקבוצה ממשיכה להיפגש גם היום.
הוא הגיע לארץ לקיבוץ תל- יצחק. מאוחר יותר עבר לתל אביב. בשנות
התשעים התחליל בעקבות ציבוריות לטובות הגימלאים,
חבר באירגון יוצאי זגלמבה צילם את טקס יום השואה באתר ההנצחה
במודיעין, שציגן 60 שנה לנמר מלחמות עולם השעיה וחזרוינו מהמחנות.
גם בשנת 2008 צילם את טקס יום השואה, הפעם לצוין הקמת מדינת
ישראל. את הכל עשה בהתקנות. שני השרטים יועברו לוועדה המטפלת
באות של זגלמבה באינטראנס.
בעצרת יום הזיכרון לשואה ולגבורה תשס"ג, הוגבב יוסקה בהדלקת
משואה בידי הזיכרונו במודיעין.
יהא זיכרתו ברוך.

יצחק גרינגראס

יוסקה מרמת-אביב – יוסף אבני ז"ל

עם כיבושה של פולין על ידי הגרמנים במהלך המלחמה השנייה ירד מטר
גורות נגד היהודים. הגברים מגיל 14 נדרשו לעבודות כפייה. הנער הציוני
בסוסנוביץ המשיך לעבוד במחוות. יוסקה גילה תושייה ולמד צבירות
רHIGHTEM "פוליטורה" והצליח לעבודתו אף לתרום לפרנסת משפטו.
כשנתפס ונסלח למחנה עבודה, הצליח להימלט ממנו.
כשנפגשנו ליד פסי הרכבת, שמחנו מאוד ונזכרנו בשיר שלMANDNO בתנועה
הנעדר, שעוזד בΡΙΧΗ מהמחנה. לאחר שקיבל ניירות ארויים של פולני, החל
יוסקה לעבוד כمسגר בגרמניה ובארצות השכנות וסבל מהטרדות רבות.
הוא התהמק מידי רודפו, שינוי את מקום מגוריו ולמד לדבר הונגרית
ורומנית.
ב-1945 עלתה ארץ והמשיך לעבוד בנגרות רHIGHTEM.
בהגיאו למלאות, התמסר בכל נפשו לחולים ולקשיים כשהוא שופע
אופטימות ושמחת חיים ללא גבול. הוא נודע כמתנדב ונכון לסייע לכל
נץ בזמנו, אף מבלי שנטבקש. רבים בשכונה ומעבר לה הכירוהו
ברעמת שיערו המכוסה בכובע עגול העונה לכל צרה ומצוקה בכל שעות
היום.
הוא בלט באופטימיותו הרבה, שמננה שאף להנחיל לרבים בשכונה שנחנו
מסעודה. הוא כבש את כל רואי בחיקו המלבב. על מצבתו נקבעו ביוזמת
اشתו שושנה ושתיה בנותיו לאה ואורנה, תכונתו הנעלמת בפסקוק: "איש
חוץ חיים, אהוב ימים לראות טוב". בראשה של המצבה בולטת אבן
הזומה לסנה בוער שאינו אוכל, סמל למצור שליהוא את כל מעשי
הטובים שהם רבים מלמןנות.
שלמה נצר
נזכר אותו באהבה וגעגועים רבים.

אריה ברاؤן ז"ל
החזן הראשי הצבאי לשעבר
ושנים רבות החזן המלווה את ארגון יוצאי זגלמבה בימי
מכאוב ושמה, ביום השואה במודיעין, בט' באב
בනחתת יצחק ובhog החנוכה
תנחים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

גילה קנפהיים ז"ל

גילה קנפהיים, בתם של יהיאל-יצחק וברכה מלכמן נולדה
בבנדיין ב-14 בדצמבר 1925. הייתה חברה בוגרת הציוני,
במחתרת הציונית וחברת "הנשה גרפיה".
היא עלתה לארץ ב-1944, שחתה תקופה מסוימת בתל- יצחק
ולאחר מכן עברה לגור בתל אביב.
גילה קנפהיים נפטרה ב-17 בפברואר 2009 והותירה אחיה
שתי בנות ושלשה נכדים.
יהא זכרה ברוך!

מנשה אופלר ז"ל מבנדיין
ארגון יוצאי זגלמבה
אבל על מותה של חבר הארגון
תנחים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

סונניה שטרוכליין ז"ל מבנדיין
ארגון יוצאי זגלמבה
אבל על מותה של חברת הארגון
תנחים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ברוניה לנדאנו ז"ל, בית בראט מקומולוב
ארגון יוצאי זגלמבה
אבל על מותה של חברת הארגון
תנחים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

אביבה שנינימן ז"ל
ארגון יוצאי זגלמבה
אבל על מותה של חברת הארגון
תנחים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

פללה ברוקנר ז"ל
ארגון יוצאי זגלמבה
אבל על מותה של חברת הארגון
תנחים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

טובי ברוך ז"ל, בית גיטל מבנדיין
ארגון יוצאי זגלמבה
אבל על מותה של חברת הארגון
תנחים למשפחה
מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמבה אבל על מות החבר
געל שטיניץ ז"ל ליד בנדין
 שנפטר באוסטרליה בו' באדר תשס"ט
 תנחים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

Zagłębie (Zaglembie) world organization Board and members express Our Sincere Condolences on the Passing Away of
Gorg Steinitz Born in Będzin
 Who passed away in Australia, on March 2, 2009
 Sharing the family deepest grief

ארגון יוצאי זגלמבה
 אבל על מותו של חבר הארגון
אברהם דפנر ז"ל מבנדין
 תנחים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמבה
 אבל על מותה של חברת הארגון
רינה נדל ז"ל מסוסנווי
 שנפטרה בכ' בניסן תשס"ח
 תנחים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמבה אבל על מות החבר
זיסקינד רוזנהולץ ז"ל ליד בנדין
 שנפטר בטורונטו בי"ד באדר תשס"ט
 תנחים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

Zagłębie (Zaglembie) world organization Board and members express Our Sincere Condolences on the Passing Away of
Ziskind Rosenholtz Born in Będzin
 Who passed away in Toronto, on March 10, 2009
 Sharing the family deepest grief

יום חמישי, ט' באב תשס"ט, ה- 30 ביולי
 2009 בשעה 16:00
ארצית בתשעה באב לציון 66 שנה
 לחישול קהילות זגלמבה
 בבית הקברות בנחלת יצחק, ת"א

ארגון יוצאי זגלמבה
 אבל על מותו של חבר הארגון
אברהם רבינוביין ז"ל מודומברובה גורניציה
 שנפטר בכ' באדר תשס"ט
 תנחים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

ארגון יוצאי זגלמבה
 אבל על מותה של חברת הארגון
סוניה קלינר ז"ל, לבית שורצברג מגורייצה
 שנפטרה בכ' באדר תשס"ט
 תנחים למשפחה
 מי יתן ולא תדעו עוד צער!

החברה לאייטור והשבת נכסים של נספי השואה

החברה לאייטור והשבת נכסים של נספי השואה מחפשת מידע על בעלי נכסים, יוצאי זגלמבה אשר ככל המידע נספה בשואה.
 להלן רשימות בעלי נכסים המופיעים ברשומות החברה להשבת רכוש:

Będzin
 DAVID ALTMAN
 NETE ALTMAN
 CHANOCH BRUECKNER
 PINCHAS LEIBUSH BUCHVITZ
 ZEEV DAFNER
 JOSEPH ENGELRAD
 DINA ERLICH
 DAVID SHLOMO ERLICHMAN
 HUTTA FENIGH
 SHLOMO FISCHEL
 ISRAEL FISCHER
 MOSHE FREIBERG
 YEHOSHUA GOLDBERG
 DANIEL GOLDBERG
 CHAIM DAVID GRINWALD
 JACOB GURMAN
 SHIMON HONIGMAN
 HANOCH HOROVITZ
 FENIX HUTA
 ZVI KORETZ
 ISAAC MEIR KURLAND
 ZEEV LANDOI
 SHABTAY LIEBER
 ISAAC MALACH

IMOSHE MALACH
 CHAIM MEITELIS
 SHIMON NEIMARK
 JACOB ISAAC NEIMARK
 SHMUEL DAVID PARNAS
 ABRAHAM PEREL
 PINCHAS RINSKI
 MOSHE NETA SCHWEIZER
 MOZES SERCARZ
 MOSHE ZVI SPEISER
 OZER SPIEGLER SHPIGLER
 AHARON YAKUBOVITZ
 CHAIM AVIGDOR ZUCKERMAN
 SHIMSHON DAVID ZUCKERMAN
Sosnowiec
 Greizer Haim
Wolbrom
 Schoental Necha
 Schoental Isaac
 Schoental Shimon
 Engelstein Yehiel Meir
Czeladż
 Landau Chaim
 Rosenes C.S.

לפרטים נוספים ולקבלת מידע ניתן לפנות לרוני שלו בטלפון:
 7566800 - 03, או בדואיל:

הנוצאות אישיות

אנו מזכירים כי במרთף הנצחיה שביד הזיכרון במודיעין נפטרו עדיין מקומות להנצחה אחת חרוטה בשיש שחור עליה \$.150. המבקשים להנציח את הנצחת שורה אחת חרוטה בשיש שחור עליה \$.150. המבקשים להנציח את יקריםיהם יפנו לאולם הארגון הפתחה מדי יום ורביעי בערב וימלאו טופס עם הפרטים הדורשים.

דף עד
 "זכרו... את אשר עשה לנו עמלך, זכרו הכל. אל תשכח עוד סוף ימיכם והעבירו להלא כזוואה קדושה לדורות הבאים שהגרנים הרגו, טבחו ורצו אותנו".
 (מתוך צוואתו של אלחנן אלקס, מנהיג היודנרט בנטו קובנה)
 מתוך רצון להציג את רצונותיהם של אלו שנספו, ועל פי חוק הזיכרון לשאה ולגבורה, אוספים ביד ושם את שמות קרבנות השואה בהיכל השמות מנצחחים את מוראות השואה ואת הקהילות שנכחדו באטרי הזיכרון ובמושיאנים שבאתרים. עד היום מאז שנות החמשים החלו לאסוף ביד ושם את שמות הקרבנות. עד היום נאספו למקרה של שלושה מיליון שמות – שהם כמעט יותר מחצי הנפשים. עדין מילוני קרבנות השואה נותרו ללא זהות וחובתנו לחתת יד להזכיר להם את שמותם. לבב תאבד מראות בני משפחתו, קרוביו, מקריבו וידיו, מי-שודם מילא דפי עד להצחת בני משפחתו, קרוביו, מקריבו וידיו, מתבקש לעשות כן בהקדם. אפשר למלא דפי עד באינטראט, להזכירם יד ושם. פרויקט איסוף השמות. טל: 054-8420430

איסוף עדויות הניצולים

אחד התפקידים המרכזיים של יד ושם כמוסד לאומי המתעד, חוקר וממציא את זיכרונו השואה הינו איסוף תיעוד ארכינוי מכל הסוגים – צלומים, יומנים, תעוזות אשיות וחפצים. העדויות של נצולי שואה מהוות מרכיב חשוב בשימור הזיכרון האישី וה鹹תנו. המדור לגביית עדויות היה מן הראשונים שהוקמו ביד ושם ומתועדים בו למעלה מ-45,000 עדויות.
 הדור שהוו את השואה ונשא על כתפיו את משא הזיכרון הולך ועווב אוטנו. נוכחותם של הניצולים, שראו את המראות וחווו את האירועים, העניקה לזכרון תוקף מוסרי. לעומת תופעת הכתשת השואה, הホールת ומרתחבת עדות מצולמת של ניצולה מהויה הכוחה ניצחת לעצם קיומה והתרחשותה. לסיפור האיש, יש חשיבות מחרתית וחינוכית ראשונים במעלה לדורות הבאים.

עם זאת, רבים טרם תיעדו את קורותיהם בתקופת השואה.
 אני, צרו קשור עם יד ושם וספרו את סיפורכם. אם לא תוכלם להגיע לדוד ושלח צוות שיתעד את סיפורתם.
 יד ושם. המדור לגביית עדויות. טל: 4-6443753 / 02

מסע שורשים לציון 70 שנה לפרק מל"ה ע-II
 יוצאי זגלמבה מתכוונים מסע שורשים בפולין לציון 70 שנה לפרק מלחת הולם השנייה. המסע ימשך שבעה ימים ושבועהليلות
 וייצא ב-28 באוגוסט 2009. החזרה ב-4 בספטמבר 2009.

זיכרונות

מאת: זלמן גיטלר

וידע עולם, להשכלה כללית.

***
תחושים של געגועים עזים המתפשטים לכל עבר והם עלים וירדים צחים ונעלמים ואליהם תמי, ואלה מותות מתלוות... חמישה אחים הינו בעיר בנדין גולדנו ונותר רק אחד - זלמן. ובנשנתו, מועקה כבזה רובצת, צער ושםמה.

זלמן גיטלר, כפר שמריהו,
22 בספטמבר, 2008

תלמיד ב"בנייה מורהח"י"
ובעקבות המשבר הכללי עבר לבי"ס היסודי "רפפורט" הממשלתי.

צער האחים היה בערך. עוד זכה לתגאת "בר המזווה", ושנה אה"כ פרצה המלחמה.

הוא שרד אותה כליה אך את חייו קיפט דוקא בסופה.

המצאות האנגלים על קרון הרכבת

בנה נסע -

קטלו באחת את חייו הצעירים.

***
הנה בית הספר "בנייה מורהח"י"

עם המורים הדקדנים

המקריםם כבוד ויראה

ומרכיבים בתלמידיהם תורה,

גמורה, עברית, גרמנית

ונכלד בה עם פרוץ המלחמה.

טובה נורתה בידי גרמנים שעה שסירבה להפקיר את גנושה, בטה וללקת לעובודה.

אם ובתה, יהודין נורו מרובבו של חיל גמני חסר לב ונשמה.

השני באחים היה אשר.

חבר ב"גורודוניה", בעל כושר רטורי באיכות ורמה, ומורעם להנאה הראשית של התנועה

בורשה הבירה.

הוא ראה את אביו,

סודוק שפתיים וכחוש גוף,

מובל אל מוות

ביברנקאו.

הרבייש באחים היה שלם.

חבר ב"נווער הציוני",

חמייה אחים הינו
בעיר בנדין גולדנו
ונותר רק אחד - זלמן.
ובנשנתו, מועקה כבזה רובצת,
צער ושםמה.

תחושים של געגועים עזים
מתפשטים לכל עבר,
והם עלים וירדים,
צחים ונעלמים
ואליהם תמי -
חולמות מثالoomים.

***
בכור האחים היה נחום.

חבר ב"חלוץ" וב"גורודוניה",
 עבר הכשרה בסקרניביך,
עללה לארץ חלוץ.

לקראת הולdot בתו
חזר לפולין עם טובה רعيיתו

טיול לפולין

קי"צ תשס"ח, מסע שורשים של יוצאי זילמבה לפולין
2008-Heritage tour to Zagłębie

עתוני היוון בייזיש, המושבה "עובדיה" שהייתה בסלבקוב עד לפני המלחמה והמשיכה בגוש עצין עד נפילתה במהלך המלחמה השחורה. בדרך לוורשה בקרנו בו'בייצה, מצאו בית קברות מטופל ועיר יפה. יצאנו להמשך הדרכ לווורשה התנועה הייתה איטית ביותר, מישוח אמר, חבל שלא נסעו עם השמלות, כי החשמלית נוסעת על הפסים מבלי שעיצרו אותה, סוף סוף הגיעו למרכז וורשה, נעצרנו בדיק ליד הבניין הענק המרובע שטלין בנה, הפולנים שנואים את הבניין וכל מה שטלין עשה למחמת הלכנו לאנדרטאנליביץ, הנחנו זר, היה טקס מרשים, הצלחנו מכל הצדדים, ראיינו את מקום שבו הייתה הגטו בית הקברות בוורשה היה מרשים ביותר, מצאו ידoot מפוארת מרהבה דורות.

מצאו את קבר זמנהוף. מצוי שפת האספרנטו. אחר כך הלכנו לעיר העתיקה, מצאו עיר צבעונית יפהפייה בוורשה, ביום האחרון לפני העזיבה בירקנו

בפאრקים היפים בוורשה.

ראיינו את שופן הקומפוזיטור המהולל השולט על הגנים. ראיינו את פסל פילוסופקי שעשה חס עם היהודים, ונחר עם ברברום יפים.

ארמון האצולה בשפע,

פסלים על חתיפות של בניית

ועל כל הפסלים למיניהם

נפרדנו מהמדריך המהולל,

ישראל בן ירבו כמוות,

בשעה טובה עייפים, ומרוצים מאד,

חוורנו לאיצנו המובהרת שאהנו,

והתגענו עד מודע.

רבקה רייך, פולין, אוגוסט 2008

ביום שהחלנו לנסוע לפולניה, חיכה לנו מדריך גאנז שמכיר כל שביל בפולין, בקרקוב ראנינו את הוואול, סוקניצה, בית הכנסת נושא, ובית הקברות שבו קבורים רבים בתה קפה עם שמות יהודים. גם שם פקד אותנו שם, אז נשמננו אויר זה שאין לנו כאן. הדתיים אילו בעבר דג, והפולנים רקדן קראקוכיק, באושוויז ערבנו חוות גנום, ובביברנקאו נעמדנו-dom. הולקנו נרות אמרנו קדיש על colum, על הילדים, על הזקנים, ועל נשמה שנדם. הגענו לסתובנוביץ להדרת קדשי המקום, ואו אברהם התחל לנאום, בבנדיין היה טקס מרשים, באו מל פולניה להציג. הצבא הפולני, ובצא ישראל היו במסלול, שבב השמייע אברהם את הנואם, גם זאב לירון נאם בפולנית, את שניהם תרגם אריאל על הצד הטוב ביותר. אחר כן הוזמנו לעיריה, ואני סיירתי להם על אימי שהצילה פולני שיכור שנחבל קשות בידי נאציזים. העיתונאים הפולנים שאלו אותי האם יש לי מולדת כפוליה, אמרתי שלא. כאשר היינו בפולניה היהודים החפלו שלוש פעמים ביום להגעה לירושלים. כਮון שהוא ייש מולדת אחת והיא ישראל, מובן שיש לי רגשות וחוכרות לפולניה אבל זה הכל, בעבר ראש העיר היהודי אונטו לשף היהיטה תזמורת מעולה שדרי יידיש מותרכנים לפולניה בדומברוביה היה עצוב מאד, לא בית הכנסת ללא בית קברות... ובסלבקוב השתרלו מאד, הראו לנו גוילא אש גمرا וסידור,

מסע שורשים לציון 70 שנה לפזר מלחה"ע ה-II
יוצאי זילמבה מתכוננים מסע שורשים בפולין לציון 70 שנה לפזר מלחת העולם השנייה. המסע יימשך שבעה ימים ושבועהليلות ויצא ב-28 באוגוסט 2009. החזרה ב-4 בספטמבר 2009.

חגיגות ט"ו בשבט לנטווע עז בדרכ לירושלים

מאת: דוד קלירמן

הנסיוון עשוי בשיטה. הנסיון הצלית. כל ענף של עץ תמר קיבל הגנה של רשות עדינה, כך ששם מזיק לא יכול היה לפגוע בפרי. התמירים אחורי ההבשלה לא נפלו יותר על האדמה אלא לרשת המורכבות על ענפיהם.

בסוף הקיץ כשתתרmarsים היו בשלים ומוכנים לקטיף, טרקטור עבר בין העצים, הרעד את הענפים, ומהרעדות, כל התתרmarsים נפלו ישן לשקי הרשותות. שקים אלה הובילו אחר כך לבית הארייה להריחה ומינוי. מכיוון שעזיז תמר או נס זוקרים לרבות מים, קיבוצים רבים בערבה ובבקעה, שתלו אף עצי-תמר המהווים מקור הכנסתה משמעותי. מדי שנה ניתעים عشرות אלפי עצים חדשים והם מהווים ענף יצוא חשוב ביותר.

על פי נתוני ארגון מגדרי התמירים לשנת 2007 - סך גידול התמירים בישראל - 330 מיליון שקלים וمتוכם 230 מיליון שקלים ליזוא. בישראל של שנת 2007 קיימים למעלה מ-32,000 דונם של מטעי תמר. אגופים גדולים בחו"ל מתחייבים מראש לפחות את התוצרת המובהרת של Marks & Spencer בארץ, ובניהם Marks & Spencer באנגליה.

נטיעות ט'ו בשבט ביד הזיכרון. Tu Be'Shevat planting at Yad Hazikaron. 2009.

מימין:
דוד קלימן
משמאלי:
אילה אבידב

מה לנטיות ט"ו בשבט וליזאי זולמבה מאט: איליה אבידכ - שלזינגר

ומתוודה שנוכחותה חיממה את לבי מכיוון שראיתי כיצד בני הדור החלישו מכל יכול קצוות העולם מוצאים להם שפה משותפת. וזוoka באתר החנוכה חיבור שכזה מקבל משנה חשיבות.
להתראות בשנה הבאה.

אליה אבידב - בתם של בניין שלזינגר מבנין וחנקה ווירניק מסוסנבי

ט"ו בשבט תשס"ט. מימין, טלי איבדוב, נכדתם של בנימין והנקה שלזינגר ומישל שליפקה ננדתו של שמעון שליפקה מטורונטו, ליד דומברובה גורניצ'ה.
(L) Michel Slivka, granddaughter of Shimon Slivka of Toronto and Tal Avidov, granddaughter of Binyamin & Hanka Shelsinger

נשים שקרו לסבא וסבתא – נף חנוכה תשס"ט

רינה כהן, לבית קלימן
האיגון רקדו לצלילי המוסיקה.
ונגינה כמייבָּם הסורה וחברי
ותזמורתו את הערב בשירה
כמדי שנה, הנעימו מונשה פטמן
חוואתיה שניספו בשואה.
ובילדותה של הסבṭא - לזכור
בבנדין כמייצגת את הווי החיים
הוא צילם את בתו הקטנה
ובסדרת הפסים של מחנות הריכוז
מהתערוכות הוא צילם את אביו
כולל בפוזן שבפולין. באחת
ברוזות השציג ברוחבי העולם,
על פנינו העדיף להציגו
על כל אחד מהחצרות
השואאה והקרין בפנינו סדרת

הרב ישראלי אמר לאו מדליק נר שמיני של חנוכה

Rabbi Israel Meir Lau at the Zaglobians' Hanukkah ball

/ ۷

לפנִי חודש זכיתי לחגוג עם משפחתי, חברים וידים וחברים את יום הולדתי. התשעים. זכיתי גם לחגוג את "ט"ו" בשבט" באתר הנצחה במודיעין. התרוגשתי מאד שזכה ליכך, לנטווע עז בדרך לירושלים באדמות מדינת ישראל.

אני זוכר את חג ט' י"ז בשבט הראשון שחגנתי לפני 82 שנה, עיריה בנציג. הלכתי לבית ספר בויארסקי ברחוב סונצברגסיקיגו 5. כל הילדים קיבלו שקיות מהקרן הקימות ובחן היו תנאים, תמרים, שקדים, חרוב שחור ומתוק, תפוז ועוד. ומماז היו לי געגועים בארץ ישראל.

אני יותר מוכן למסור לך את כל מה שראית בפניך. איני רוצה שאתה תזעיק אותי מכך. איני רוצה שאתה תזעיק אותי מכך. איני רוצה שאתה תזעיק אותי מכך.

בחברה, אירוס בבריתן, מוגננות מאבא, שבראל ואברהם לבונדי, בנו של בדרכו, נציגו כקען כשבתווז' והיה זוטר בוגרנוון והמעש' גודלו, והוא נציגו כקען בתנועה ולפניהם כל חגי הילכנו להילדים עשירים כדי לקבל תרומות פוטות. אחד מהם היה סבא של מי שהפחלה לימיים לאשתי, אברהם טרופאור שנתרם תרומות דיברות ל' קרן הייסוד' ובק' ל'. הוא היה עשיר מאוד, בעל בית חרושת לבירה גרוודיאץ, אשר המשיך והבנתה היו מול מתנת הרכבת. עד היום קיימים בבדין הבניין עם השילוט על חזית הקייר A.T. בסוף רח' מלוכובסקיago.

עליה ולקבל תרומות לקרן היסוד.

בשנת 1958 התקשר אליו אורי לנדו מקיים שלוחות שבאייר בית שאן והזמין אותו אליהם עקב הביעות שהיו לקיבוץ עם גידול תמרים. באותו תקופה ליוו קשיים עצומים את גידול התמרים, הפריחה המוטה של התמר משכה מזיקים וזבובים שאכלו את הפרי. הפרי שנשאר על העץ, הבשיל, נפל על האדמה והרקב ווהנזקים היו עצומים. קיבלתי את הזמנה ונסעתי צפונה. עליינו על טركטור ונסענו לשטח גידול

התמורים. כעבור מספר ימים מצאתי פיתרון. נסעתי למפעל של "קלימין מטאור" והכנתי מספר דוגמאות של רשותות. חוותתי בבית-שאן כדי לעשותו

במקרה הנכון באחד היזכרו שלנו אנו מביעים את מחויבותנו העומקה והאייננה חן למקומות זהן לרעינו. מקום - אדמה ארץ ישראל שטחנו לא נעיר, ולרعيון ההנצחה - שאוטו אנו מעבים עם כל עז ושתייל והמלאה עדין לא הרשותה!

ולמרות הזhorותוי, רבים הגיעו ובאי הטקס נהנו מיום חמימים וabhängig.
ולמרות שמזוג האווור בעונה זו בדרכ כל סוער גם בארכנו הצעיר
ההכנות הסטטיימנו, מוסיקה ושולחן ערוך קבלו את פני החברים והמשפחות
שהגיעו. וכל שנוצר היה לחכות ולבדוק האם דברי החזאי יהיו
זהבנה, כמו בעבר, התאריך נקבע מראש: יום שני השמוך לימי שבת.

השנה תבקשתי לארגון את אירע הנטיעות ועזרתי ברבים וטובי. הטקס הוכן ונוהל ע"י שמעון ניצני, שהציג את הקהלה. על ההכנות הלאומית היו אחראים איזי גרבגרס ושמושן שבץ. נשאו דברים דוד קליגמן לרוג'ר וויליאם הולדוון - 90 ואברהם רין שתיאר את האירועים לאחר מכן בארגון.

הנשקי קון-ברנדינג צוותנו נושא זה וכתבנו גם אונשות-טיקטוק בעזה.
איירוטיים אלה מזמינים לנו לתפוארת נאה לפגוש מקרים וותיקים וגם להכיר
חברים חדשים שזהם מקרוב הctratto לארגון. הפעם הctrופיה אלינו גם
אורחת מקנדה, מישל, נכדתו של שמיעון שליפקה מטורונטו. מודה

נסים שקרו לסייע וסביר
את נשף חונכה ציינו השנה בסימן 60 שנה למדינת ישראל ו-100 שנים לעיר תל-אביב. הנשף התקיים, כמובן, בכל שנה, באולם רסיטל בנווהות כ-200 מתחברי הארגון – בני הדור הראשוני, השני ואף השלישי.
דיצה אופנהיים, בת למשפחה מונוביץ מטושמישיז, האחראית על האירועים מטעם הדור השני, הגדתת את הערב.

את הערב פתח אברהם גריין, יויר ארגון יוצאי גולמבהיה. הרב ישראל מאיר לאו כיבד אותנו בחדלקת נרות חנוכה וסיפור לנו סייר מופלא על קשר מיוחד שנוצר בין היהודי אהרון לוי שהיגר לאמריקה ופגש בתקופת מלחמת השחרור האמריקאית את נסיהה הראשון של אריה'ב, גיורג ווישינגטן, אחד מימי חנוכה. על מסך גדול הוקרנו תמונות היסטוריות וعصויות אודוות ארוכים של ארגון יוצאי גולמבהיה מלוחות בכיתוביות. המציג הוכנה על ידי שמשון ישביץ, שמשפחתו מבנדין. שניים מבני הדור השלישי: ארנה שובי, ננדתו של שלמה גרואאר, ראש הארגון בחיפה שמוסכאו מוסנטוביץ' ודורי איל, ננדתו של דב שבט מבנדין ריכשו את כולנו כאשר סיירו על נס ההיישדות של סביהם. שרה אורן בת הדור השני למשפחה מצ'ילדי, היא זו שיזמה את סיורינו הניסים בנסח'. יוסי למיל, בן של דב ובתיה למיל מבנדין, הוא אמרן כרזות ביליאומי מוכר

w dostatku lub względnym dostatku, natomiast około 50 % charakteryzowało się ubóstwem (nieraz skrajnym)."

Str. 408-409: "Aby wyczerpać temat życia kulturalno-oświatowego Zagłębia Dąbrowskiego w okresie dwudziestolecia międzywojennego należy zwrócić uwagę iż współuczestniczyły w nim silne liczebnie w Zagłębiu środowisko żydowskie." Tutaj autor wymienia kilkanaście nazwisk muzyków, malarzy, pisarzy, naukowców wywodzących się z Zagłębia, którzy zasłynęli na świecie. Nie pomija także animatorów i organizatorów kultury. "Zupełnie nieznaną historią jest istnienie w Zagłębiu grupy prozaików, poetów i malarzy Jung Zagłębie, która powstała w roku 1933." Tu znów następuje szereg nazwisk. "W Zagłębiu ukazywały się także żydowskie gazety". Z braku miejsca nie wymieniam tytułów, wg autora były to miesięczniki, tygodniki, dzienniki i inne czasopisma, reprezentujące różne grupy społeczne i partie polityczne.

Jan Przemsza-Zielinski zamknął swą Historię Zagłębia Dąbrowskiego rozdziałem Próba bilansu, a zakończył: "Kryzysy ekonomiczne były główną zmorą zagłębiowskiego dwudziestolecia międzywojennego. Powodowały, że nie rozwinało się ono w całej pełni i we wszystkich możliwych

warunkach. ... Ostatni kryzys, który rozpoczął się w roku 1938 został już jednak zdominowany w świadomości ludzkiej zagrożeniem niepodległości Polski ze strony niemieckiego faszyzmu. Przed Zagłębiem Dąbrowskim stanęło widmo II wojny światowej."

Historię Zagłębia wydano staraniem Stowarzyszenia Związek Zagłębiowski, którego działalność - jak informuje - polega na inicjowaniu przedsięwzięć integrujących społeczność lokalną, po to aby kultywować historię, kreować rozwój kultury, tradycji, oraz świadomości regionalnej i obywatelskiej."

Po otrzymaniu książki, przewodniczący Związku Żydów Zagłębia p. Abraham Green, w liście do p. Zygmunta Machnika, wiceprezesa Związku Zagłębia napisał m.in.:

"Gratulujemy Związkowi Zagłębia tej inicjatywy. Pragnę podkreślić, że Historia Zagłębia Jana Przemszy- Zielińskiego jest lekturą ważną i dla nas, Żydów Zagłębia w Izraelu i wszędzie na świecie."

Anna Ćwiakowska

W Danii zmarła po długiej chorobie Helena - Lena Paczyńska, urodz. Lewartowska z Modrzejowa w Zagłębiu. Rodzinie i Przyjaciolom wyrażamy głębokie współczucie.

Związek Żydów Zagłębia

Sz. P.
Abraham Green
Przewodniczący Światowego Związku
Żydów Zagłębia w Tel-Avivie

Szanowny Panie Przewodniczący.
Drodzy Przyjaciele z Zagłębia.

Jest mi niezmiernie miło poinformować, iż na początku lutego br. powstało nowe stowarzyszenie "Inicjatywa Stary Dworzec", którego siedziba będzie w pomieszczeniach Dworca PKP - Stacji Nowy Będzin. To właśnie w tym miejscu planujemy powołanie Muzeum Historii Będzina i Żydów Zagłębiowskich, spełniając niejako wolę ówczesnego przew. związku p. Dr Arie Ben Tova.

Naszym zamierzeniem jest zgromadzenie jak największej ilości dokumentów i materiałów dotyczących życia i holokaustu tak licznej społeczności Żydów w Zagłębiu. Jednocześnie zwracam się o rozważenie stałej (niewielkiej) pomocy finansowej i podjęcie współpracy. Pozyskane fundusze przeznaczone byłyby na czynsz oraz niezbędne media.

Długoletnia osobista moja współpraca daje się być gwarancją utworzenia swego rodzaju miejsca upamiętniającego wspólną historię.

Jeszcze raz dziękuję za dotychczasową współpracę i pomoc, licząc na jej kontynuacje i pomoc w zorganizowaniu Muzeum Historii Żydów Zagłębia.

z poważaniem

Adam Szydłowski
Przewodniczący
Inicjatywa „Stary Dworzec”

A New Museum in Będzin

We have recently received a letter from Będzin in which Mr. Adam Szydłowski informed us on a new initiative – the establishing of an Historical Museum in Będzin to include the history of the Zagłębie Jewry.

We have been asked to assist that new initiative with documents, photographs and artifacts and also helping in financing that project.

The Zagłębie organization board will conduct a meeting on the subject and inform organization's members what has been decided.

Above is the letter received from Będzin:

מחיאון חדש בבדין

בימים אלה התקבל מכתב מאדם שידלובסקי ובו מודיע על יזמה חדשה להקמת מוזיאון אודוטה היסטוריה של בדין ויהודים גלובינה. אנו מתבוננים לסייע גם ברוח - כמו מכתבים ישנים, תמונות מה עבר וכו' וגם בחומר – סיוע כספי וכו'. הנהלת הארגון תזען בקרוב בנושא ותביא את הסיכום לידיות חברי הארגון.

להלן מכתבו של אדם שידלובסקי:

מבחן עולמי של איסוף זיכרונות הניצולים

ועידת התביעות מקימה אוסף אלקטронני עולמי של כתבים שנכתבו ביידיש שעדבו את שואת יהדות אירופה, ואשר טרם פורסמו או שאינם פורסמו. שותפים למאץ זה הם דושם, מזויאן השואה של אריה"ב, מרכז ורמן השואה בצרפת, המכון ההיסטורי היהודי בוורשה ופרויקט זכרונות ניצולי השואה באורה"ב. יש חשיבות עצומה לשימור זכרונות אלה עבור דורות העתיד, שלא תהא להם עוד אפשרות לפגושים בניצולים עצמים כדי להיחשף לעדויות מקור ראשון. אנו פונים למחברי יומנאות זיכרונות, לבני משפחותיהם ולמחזיקיהם בזכויות על כתבים כאלה בבקשה להגשים את הכתבים לפרסום. האוסף האלקטронני הזה יעמוד לרשות ארגונים ואישים כדי לסייע בעבודות מחקר והיעוד של השואה. לבעל הכתבים ולבעלי זכויות על הכתבים תינתן גישה לכתבים שייכלו באוסף האלקטронני, והם יהיו רשאים למשוך את כתבייהם מן האוסף או לפרסם בכל דרך שמצאו לנכון.

לפרטים נוספים, פנו לאנו: <http://memoirs.claimscon.org>
פתרונות פרטניים של בעלי כתבי זיכרונות טרם פורסמו יענו בכתב
Gabriel.Bron@claimscon.org הדוא"ל הבא:

דמי חבר לשנת 2009

הפעולות הרבות של הארגון מחייבת הוצאות כספיות בלתי מבוטלות. הכספי הכספי העיקרי בא מדמי חבר העומדים השנה על 130 ש"ח. כל תרומה נוספת תתקבל ברברכה. אנו מבקשים מכל חבר שטרום שלם את דמי החבר לעשות זאת בהקדם.

את דמי החבר ניתן לשלם :

↳ שירות לחשבון הבנק - בנק לאומי - בת ים - סניף 861 – לזכות "ארגון יוצאי גלובינה" מס. חשבון – 33938/34. המשלם בדרך גן מtabkesh larushot at shemo vektovuto cdi shendau limi velaon shelach kiblah.

↳ באולם הארגון (רחוב פרישמן 23 ת"א) הפתוח ביום ד' אחה"צ.

↳ יצחק טורנר - אחד העם 79, תל-אביב טל : 6852213
טל : 03 - 8360960
טל : 04 - 5067337

↳ שלמה גראור - חיפה.
טל : 03 - 59395 4120 בת-ים, 59395

חברי ארגון ובאים טרם שלמו את דמי החבר למגוון זה או ממשיכים במאצינו להוציא את העלון شبיז'יכם ולהפיצו אותו בין כל חברי הארגון, דבר שעולה בסך רב. אני, שלמו את דמי החבר כדי שנוכל להמשיך בפעילויות החשובה של הארגון. קיומו של הארגון תלוי בהם.

Historia Zagłębia Dąbrowskiego Jana Przemszy-Zielińskiego

Wydana staraniem Związku Zagłębiowskiego książka pod powyższym tytułem liczy ponad 400 stron i jest niezwykle ciekawym i godnym uwagi dziełem poświęconym dziejom Zagłębia Dąbrowskiego od najwcześniejszych - po ostatnie lata międzywojennego dwudziestolecia w II Rzeczypospolitej Polskiej. Autor, świetny pisarz, znakomity znanca Zagłębiowskiej Ziemi, powszechnie szanowany działacz kultury zamierzał napisać dalszy ciąg - o zagłębiowskich dziejach w czasie II wojny światowej. Nie zdążył, nie ma Go już wśród żywych. Jego publikacja ukazała się wcześniej, w 12 zeszytach, wydanych przez "Sowa Press" w 1992-1994. Wydana bardzo starannie w 2006 roku książka stanowi - jak zaznaczył we wstępie prof. Marek Barański - "pierwszą dotąd i jedyną próbę całościowego opracowania dziejów regionu zagłębiowskiego, zawierając cały dotychczasowy stan wiedzy o Zagłębiu na przełomie wieków."

Dla orientacji, podaję tylko główne tytuły rozdziałów, które mieszczą wiele podtytułów.

Rozdział I: Od pierwszych śladów człowieka na Ziemi Zagłębiowskiej.(*homo sapiens fossilis* z Siemioni, czaszka mężczyzny ok. 25 letniego, z okresu młodszego paleolitu -39000-8000 p.n.e.)

R II: Rozwój grodów i miast zagłębiowskich.

R-III: Na zbrojnym i warownym pograniczu

R.IV: Pod panowaniem Jagiellonów (Przesławne miasto Sławków; Po obu stronach Przemszy, Złoty wiek Będzina)

R.V: Od pierwszej elekcji do Odsieczy Wiedeńskiej.

R.VI: Ostatni okres wolnej Rzeczypospolitej.(mieszczanie rządy w biskupiej Czeladzi. Śmierć ostatniej czarownicy. (nażywała się Joanna Włodyczkowa i została w Czeladzi w 1740 roku święta toporem przez kata sprowadzonego z Bytomia. N.b.: - jak w XX wieku w czasie odwilży po śmierci Stalina - oskarżyciele "czarownicy" poszli pod sąd, jej synom oddano majątek skonfiskowany Joannie, która została "zrehabilitowana" ale życia nie udało jej się zwrócić.)

W tymże rozdziale m.in . Królewski Będzin. Biskupie okolice i sprawa żydowska.

R.VII: W ginącej Rzeczypospolitej: Początki Zagłębiowskiego Rejonu Przemysłowego.

R.VIII: Rodzi się ZagłębieR.IX: Zagłębie Dąbrowskie w Powstaniu Styczniowym.

R.X: Przemiany popowstaniowe na tle ekspansji kapitału.

R.XI: Wsie na miarę metropolii: Pierwsza metropolia Zagłębia. Sosnowiec - największa wieś Europy. Żydzi w Zagłębiu.

R.XII: Wejście "Zagłębiowskiego Smoka" w wiek XX.

R.XIII: Zagłębie w walce o niepodległość.

R.XIV: W Dwudziestoleciu Międzywojennym.

Książkę zamyka "Próba bilansu". Autor powołuje się na dwie prace związane z podjętą tematyką: na "Historię Zagłębia Dąbrowskiego" Mariana Kantora-Mirskiego wydaną w 1931 roku, oraz na publikacje badacza Zagłębia, prof. Włodzimierza Błaszczyka. Jan Przemsza-Zieliński oczywiście wprowadza do swojej książki nowe informacje, z okresu po wydaniu prac obu wymienionych autorów. Jednocześnie kolejni autorzy w swych pracach o dziejach Zagłębia będą musieli zwrócić uwagę na nowe znaleziska archeologiczne odkryte w ostatnich latach na terenie zagłębiowskim, które - jak czytamy we wstępie - "pokazują nam zupełnie nowy, niezwykły włącz obraz wczesno-sredniowiecznego pogranicza małopolsko-śląskiego" W "Historii Zagłębia Dąbrowskiego" Jana Przemszy-Zielińskiego natykamy się często na fakty i wydarzenia obrazujące szeroką problematykę życia Żydów

Zagłębia na przestrzeni stuleci, tak w dziedzinie rozwoju społecznego, ekonomicznego, w kulturze i polityce, w walce o niepodległość Polski.

Nim przejdę do kilku z tym związanych szczegółów, pragnę podkreślić inny, ważny dla czytelnika walor tej książki: jej świetną czytelność. Narracja autorska jest płynna, styl odbiega od "suchych" podręczników szkolnych z jakich uczyliśmy się historii. Przemsza-Zieliński prowadzi nas po chronologii wydarzeń, wśród rzeczy i ludzi, jak po frapującej przygodzie historycznej i literackiej zarazem.

Przechodzę do niektórych fragmentów tej książki odnoszących się do ludności żydowskiej:

Stronice 181-185: "W połowie XVIII wieku Żydzi stanowią już blisko ponad 1/4 mieszkańców miasta (*Będzina*). W 1787 w ogólnej liczbie 978 mieszkańców jest 250 Żydów. W mieście znajduje się już 40 domów żydowskich." W dwa lata później - 42 domy żydowskie, oraz żydowska szkoła." W połowie XVIII Żydzi budują nową synagogę przy ulicy zwanej później Bóżniczą i zakładają nowy cmentarz na północnym stoku Góry Zamkowej.... W wielkim poważaniu miała ludność żydowska dwóch wybitnych prawników, Salomona Markowicza i Jana Samuelowicza, którzy wykazali się wielkim kunsztem dyplomatycznym i wynegocjowali korzystny przywilej od Jana III Sobieskiego." Ze stron 313-316: "Historia naszego regionu nie byłaby pełna gdybyśmy nie uwzględnili w niej obecności i wielkiej aktywności, przede wszystkim gospodarczej środowiska żydowskiego, które w drugiej połowie XIX wieku przezywa w Zagłębiu swój żywiołowy rozwój.... Z drobnych, ułamkowych zapisów kronikarskich wynika, iż np. Żydzi będzińscy, mimo pewnej hermetyczności swego środowiska, brali udział w życiu politycznym całego społeczeństwa....że była pamięć o wielkim patriocie polskim, rabinie Jakubie Natanie. .... W Zagłębiu zaczął rozwijać się węglowy przemysł wydobywczy. Zarządzenia kolejnych ówczesnych dyrekcyj górniczych podtrzymywały zakaz zatrudniania Żydów w kopalniach ...Zresztą, Żydzi nie pchali się do samego górnictwa... Włączyli się jednak dość wcześnie do górnictwa, organizując przedsiębiorstwa przewozowe: Motel Grunberg, Moszek Klajner, Szmul Hamburger czy Icek Goldman dorobili się na współpracy z przemysłem górniczym znaczących kapitałów.... Przed powstaniem styczniowym Żydzi brali już czynny udział w życiu społeczno-politycznym regionu... w 1861 roku wystawiając swych kandydatów na listach wyborczych. Wbrew niektórym twierdzeniom, Żydzi zagłębiowscy wspanieli czynnie samo powstanie styczniowe..."

A. Goldman, urzędnik komory celnej przy dworcu kolejowym warszawsko-wiedeńskim w Sosnowcu, (wraz z Grinbergiem) stał na czele specjalnej organizacji, kierując przerzutem broni do powstańców ze Śląska i z zachodu.

...Żydzi wzięli czynny udział w przemianach popowstaniowych w Zagłębiu, włączając się aktywnie do rozwoju gospodarki kapitalistycznej." W rozdziale tym autor podaje liczne nazwiska żydowskich rodzin związanych z różnymi ważnymi dziedzinami gospodarki regionu. Zapewne niejeden z nas znajdzie wśród nich także swoich dziadków czy pradziadków. Oczywiście, że Żydzi nie tylko się bogacili, ale i ubożeli, zwłaszcza ludzie z warstw rzemieślniczych i robotniczych, na co również wskazuje autor: "Wśród ludności żydowskiej, której w Zagłębiu było coraz więcej, następowało szybko rozwarczenie społeczne. U szczytu znajdowało się ok. 5% najbogatszych członków tej społeczności; około 40% żyło

for them in their cellar. In risking their lives to save Thaler and Wasserberger, the Dziurowiczes were guided by humanitarian principles, which overrode considerations of personal safety and economic hardship. Thaler and Wasserberger stayed with the Dziurowiczes until January 1945, when the area was liberated, and after the war immigrated to Israel.

On July 7, 1980, Yad Vashem recognized Maria Dziurowicz as Righteous Among the Nations

On September 8, 1999, Yad Vashem recognized Franciszek and Roman Dziurowicz as Righteous Among the Nations.

Two Rooms with No Running Water Waclawa & Jozef & Latos

From the age of 14, Waclawa Latos worked in a factory in Sosnowiec owned by a Jewish man named Mamlok. Waclawa reached the position of superintendent and when Mamlok and his family were sent to the Srodula ghetto in the suburbs of Sosnowiec she sneaked into the ghetto to bring in food parcels. In August 1943, when the ghetto was liquidated, Mamlok's daughter, Adela Leneman escaped from the transport carrying Jews to Auschwitz. Her husband, who later perished, pushed her off the train. Adela made her way to Waclawa and Jozef Latos's home in Wiejska Street. Despite their poor living conditions, in two rooms with no running water, they took her in. Their son, Janusz, who was 12 at the time, was extremely kind to Adela and kept watch to make sure no strangers came in. Whenever a stranger was approaching, Adela hid in a closet. Nevertheless, the situation was still perilous because Adela was very well known in Sosnowiec. Waclawa and Jozef managed to get Aryan papers for her as Adela Cesarz, which enabled her to work as a forced laborer in Austria, where her sister was. The Latoses also helped Zofia Lissak (Mamlok) and her husband, Feliks, and Dr. Maksymilian Dreifus, a Czech Jew and friend of Mr. Mamlok's. When the Sosnowiec ghetto was liquidated, Waclawa and Jozef put Maksymilian in touch with the people with whom he hid until the end of the war. After the war, Adela kept in contact with the Latos family from England, where she was living.

On September 17, 1984, Yad Vashem recognized Jozef Latos and his wife, Waclawa Latos, as Righteous Among the Nations.

The "Abandoned" Baby

Bogumila & Jan Chawinski

During the occupation, Bogumila and Jan Chawinski, who lived in the town of Sosnowiec, were friendly with the Szwarcbaus, who were interned in the ghetto. In 1941 Doba Szwarbaum gave birth to a daughter, Lucyna. Fearing for her daughter's life, Doba asked the Chawinskis, a childless couple, to take her in. They worked out a plan whereby Szwarbaum would abandon the baby in front of the hospital outside the ghetto, to be subsequently adopted by the Chawinskis. The plan succeeded. The foundling was taken to a local orphanage and the Chawinskis, who were the only ones who knew of her origins, adopted her. The Chawinskis brought up Lucyna as their own daughter and kept her true identity from her. In 1943, during the final liquidation of the Sosnowiec ghetto. Doba Szwarbaum, Lucyna's mother, managed to escape and found her way to the Chawinskis' home. Aryan papers were obtained for her and she moved, under an assumed identity, to the home of friends in the *Generalguvernement*, where she remained until the area was liberated.

In 1945, Szwarbaum returned to Sosnowiec to reclaim her daughter. The separation was painful both for Lucyna and for the Chawinskis, who took a long time recovering from the loss of their adopted daughter.

In risking their lives for Lucyna's sake, the Chawinskis were guided by humanitarian principles and never asked for anything in return.

After the war, Doba and Lucyna immigrated to Australia, where they kept up ties with the Chawinskis. In 1979, to the Chawinskis' delight, Lucyna and her husband went to stay with them for a month.

On December 12, 1985, Yad Vashem recognized Bogumila Chwinska and Jan Chawinski as Righteous Among the Nations.

Illegitimate Daughter

Armela Maria Piecuch

In the summer of 1943, during the liquidation of the Sosnowiec Srodula ghetto in Silesia, Henryk Ziembra rescued Janina Grunbaum, the six-year-old daughter of a friend, after her father was deported to Auschwitz, never to return. At first Ziembra hid the girl in his mother's apartment, but when it became clear that the mother was unable to keep the girl for long he appealed to Armela Maria Piecuch, a friend, for help. Piecuch, who did not know the girl and had not had any contact with her family, was in impoverished circumstances with her two young children after her husband had been arrested and imprisoned by the Germans.

חסידת אומות העולם ארמלה מרייה פיצ'וכ'

However, her conscience would not allow her to refuse Ziembra's request and she set about doing what she could to save the Jewish child in the hope that other good people would help her in her rescue efforts. Piecuch obtained a birth certificate for the girl in her maiden name and represented her to neighbors as her illegitimate daughter. She left young Janina with acquaintances who did now know she was Jewish and they agreed to take care of the girl in their desire to help Piecuch, whom they believed had found herself in family difficulties. In this way, Piecuch managed to safeguard the Jewish child until the end of the war. Everything she did was motivated by pure altruism, without asking for or receiving anything in return. After the war, Janina Grunbaum's aunt came to claim her and Piecuch handed the child over safe and sound.

On August 1, 1995, Yad Vashem recognized Armel Maria Piecuch as Righteous Among the Nation

Mother Superior of the Siostr Karmelitanek

Theresa-Janina Kierocinska

Mother Teresa-Janina Kierocinska was mother superior of the Siostr Karmelitanek (Carmelite Sisters) Convent in the town of Sosnowiec. On her orders and instructions, some local Jews were hidden in the convent. Among them were a Jewish woman, Pinkus, and her granddaughter, who was "christened" Marysia Wilczynska. They stayed at the convent until the area was liberated in January 1945. Teresa Jablonska, a Jewish girl who escaped the liquidation of the Sosnowiec ghetto, stayed with the nuns until after the war, when her mother came to reclaim her. In 1943, a Jewish baby was brought to the convent from the town of Szydlowiec. On Kierocinska's express orders, the nuns took care of the little baby, passing him off as a Polish orphan called Joseph Bombecki. It was only after the war that the child discovered his Jewish origins. Mother Teresa-Janina also sheltered Andrzej Siemiarkowski, whose mother, a convert to Christianity, had perished in Auschwitz. The survivors of the Sosnowiec convent later remembered Mother Teresa -Janina as someone of exceptional humanity whose love of mankind was rooted in her deep religious faith.

On February 19, 1992, Yad Vashem recognized Teresa-Janina Kierocinska as Righteous Among the Nations.

*The stories of the Righteous are taken from *The Encyclopedia of the Righteous Among the Nations - Rescuers of Jews during the Holocaust - Poland*, pp. 135-136; 204; 346-347; 445; 535; 601-602

Dear Friends and Fellow Zagłebians,

In a few days the citizens of Tel Aviv and Israelis all over Israel will celebrate the 100th anniversary to the establishment of the city of Tel Aviv.

In 1906, a group of Jews, among them residents of Jaffa, banded together to build a new garden suburb on the outskirts of Jaffa. The goal of the Ahuzat Bayit ("homestead") society was to build a Jewish urban centre. The group purchased 12 acres of dunes northeast of Jaffa which were divided into 60 plots. On April 11, 1908 the parcels were drawn by lot, and the foundations of the first building were laid in 1909.

Today, Tel Aviv is the cultural and economical center of the State of Israel.

***

Zagłebians and the city of Tel Aviv hold meaningful ties. Many of the survivors and their descendants from the Zagłebie region, have found a home in Tel Aviv and its surrounding.

Zagłebie Martyrs are commemorated in two locations in the City:

- A monument established on 1953 in the Nachalat Yitzhak cemetery in Tel Aviv. There the survivors and their progeny congregate every year on Tisha B'Av to say Kaddish in remembrance of the day in which the Zagłebie ghettos were demolished.
- A street was named: **The Zagłebie Communities St.**, in the city of Tel Aviv.

The Organization's club located on 23 Frishmann St. in Tel Aviv is open for gatherings and meetings and welcomes visitors from Israel and abroad.

On the Eve of Rosh Hashana and Passover we convene at the club for a toast.

The "Zagłebie Newsletter" is published in Tel Aviv twice a year and it is distributed in Israel and abroad. We wish to take this opportunity to congratulate Tel Aviv with peace and prosperity.

***

We want to take this opportunity to wish the Jews of Zagłebie in Israel and throughout the world a happy and kosher Passover

Abraham Green - Chairman of the Zagłebie World Organization

טקס קריאת רחוב ע"ש קהילות זגלמבייה בעיר תל-אביב
יפ", מר רון הולדי ויו"ר ארגון זגלמבייה מר אברהם גראין
Huldai, awards the Plaque of street sign: Zagłebie Communities St.

Zagłebier Society

In Toronto

אגלו-עטער סאסיטי

און טראאנטע

Whishing you all Zagłebians
Happy and Kosher Passover

Personal Commemoration

We remind you that in the Commemoration Valley in the Modiin Memorial Site, there are still places left for personal commemorations of family members – victims of the Shoah. One engraved line of commemoration, in black marble, costs 150\$. Those who wish to commemorate their beloved ones can contact the organization.

A Beacon of Light in the Dark Righteous Among the Nations from Sosnowiec*

By Yona Kobo - Kotlicki

On the 65th anniversary of the destruction of Zagłebie ghettos, we wish to extol those who dared to defy the forces of evil, in the darkest days when human hatred and cruelty reached their lowest depths.

We wish to thank those who did their utmost to help the persecuted while endangering their own lives and families, those whom we call "Righteous Among the Nations".

"Righteous Among the Nations" (righteous gentiles) is a distinction awarded by the State of Israel to non-Jews who displayed unusual courage and ethics during the Holocaust based on a single motive – love of mankind.

To date, some 22,700 people have been recognized by Yad Vashem as "Righteous Among the Nations", including 6,136 Poles.

Sacrificed their Only Child to Save Jews Katarzyna & Jozef Myrta

Before the war, Jozef and Katarzyna worked for the Zynger family, wealthy Jews who lived in Sosnowiec in Upper Silesia. After the Germans overran the city and imposed restrictions on the local Jews, The Myrtas came to the assistance of their former employers. Even after October 1942, when the Jews of Sosnowiec were imprisoned in the ghetto, the Myrtas continued to extend assistance to the Zynger family and risking their lives stole into the ghetto to provide them with food and medicine. The Myrtas offered to take the Zingers in and hide them in their apartment. Henryk Zynger, his brother, Richard, his nieces, Lusia, Gustava and Basia and a relative, Ida Leslau, all entered the hiding place Jozef prepared for them. One day in 1944, the Myrtas' only child, a one-year-old boy, fell ill with dysentery.

According to law, the doctor would be required to inform the health authorities of the case of dysentery so that the apartment could be disinfected. Knowing that a visit by the Germans could mean disaster for the Jews hiding in their apartment, the Myrtas refrained from calling in a doctor and sacrificed their only child, who died in order to save the lives of the Jews they were hiding. The six Jewish fugitives remained in the home of the Myrtas until the liberation in January 1945. After the war, the Myrtas returned the objects of value the parents of those they hid had deposited with them and refused to accept any payment for the help they had extended to the Jews. Everything Jozef and Katarzyna did for the Jews was motivated by their loyalty to their former employer and altruism. After the war, the survivors immigrated to Israel and in 1965 hosted Katarzyna, their rescuer.

On November 30, 1966, Yad Vashem recognized Katarzyna Myrta and her husband, Jozef, as Righteous Among the Nations.

The Keller Became a Place of Hiding and Rescue Maria & Franciszek Dziurowicz and their son Roman

Before the war, Franciszek and Maria Dziurowicz and their son, Roman, lived in Sosnowiec, in Upper Silesia, where they sold fish, inter alia, to Jews in nearby Katowice. In July 1943, a short while before the liquidation of the Sosnowiec ghetto, Hadassa Thaler and Pinkus Wasserberger managed to make contact with Dziurowicz, who, with her husband's and son's consent, agreed to shelter them. A few days later, Thaler and Wasserberger fled to the Aryan side of the city and, under cover of darkness, knocked on the Dziurowiczes' door. The Dziurowiczes welcomed the refugees and hid them in a hiding place especially prepared

אגודת עשרה השבטים – ספרו של אלתר ולנר

"אגודת עשרה השבטים – הגולה שלא חזרה", ספרו של אלתר ולנר מגולל את ההיסטוריה של עשרה השבטים, שגורשו על ידי מלכת אשור, נזקקו הארץ ישראל ועם ישראל, ונורלים לא נודע. הם נעלמו אי-שם במרחבי ארצות הנכר, לשם הוגלו.

גורלים ממחישים במידה מסוימת את גורלו הטרagi של עם ישראל, אשר בכל שנות קיומו אבדו חלקים גודלים ממנה. עם ישראל סירב להשליטם עם העלים ובמהלך הימים נוצרו אגדות וכן סיפוריים עליהם.

במשך הדורות פורו שמועות וסיפורים על מלכות ישראל הקיימת אי-שם ובה רבבות החיים חי חירות ומושלים ביד חזקה על הגויים שבשבובותיהם. האגדות מוצאות ביוטו במדרשים ובdemiotot המספורות בספריו נפלאות דימויוניים על אותן שבטים החיים על פי התורה ומצוותיה. הספרים הללו מתארו את המגניב בית ישראל שהיו שרים בגאות קשה והכיתו את דמיונים ותកומות ליצור עם קשר.

ספר זה כקודמו "בדרכ חיים", "אורות חיים" ו"עשרה הרוגי מלכות" מקורו במאמרים ובחיבורים תורניים שחוברו לזכר אביו המנוח רב חיים ולנר זיל, חסיד וגדול בתורה בקהילת יהודי בנדין ובתל אביב.

והספר "עשרה השבטים" הוא נושא לזכור.

בכ"א בשבט תשס"ט, ה-15 בפברואר 2009 התקיים ערב השקה לספרו של אלתר ולנר "עשרה השבטים" במרכז ברודט בת"א במעמד: הרב ישראלי מאיר לאו, הרב הראשי לתל-אביב-יפו ונשיא מועצת יד ושם, גפן שמואל, חבר מועצת העיר ת"א והרב פרופ' בן ציון רוזנפלד מאוניברסיטת בר אילן.

Zaglembie world organization is honored to invite you to
Yom Hashoa Memorial Service 2009
Yizkor for Zaglembie (Zagłębie) Martyrs

The ceremony will take place

at Yad Hazikaron in Modiin

On Tuesday, April 21th 2009, 4pm

Memorial Service: Cantor Menashe Fetman

Coming Events - Save the Date

2009

April, 1 Wednesday, 5:30pm	"Lechaim" - Passover Gathering at 23 Frishman St., Tel-Aviv
April, 21 Tuesday, 4pm	Yom Hashoa Memorial at Yad Hazikaron in Modiin
July, 31, Thursday, 4pm	Tisha Be'Av Yahrzeit at Nahalat Izhak Cemetery
September, 9 Wednesday, 5:30pm	"Lechaim" - Rosh Hashanah Gathering at 23 Frishman St., Tel-Aviv
December *	Hanukkah Ball

2010

January, 29 ** Friday, 11:30am	Tu Be'shvat planting at Yad Hazikaron in Modiin
March, 24 Wednesday, 5:30pm	"Lechaim" - Passover Gathering at 23 Frishman St., Tel-Aviv
April 12, Monday, 4pm	Yom Hashoa Memorial at Yad Hazikaron in Modiin

*For any more information, please call the organization on Wednesday afternoon, Tel: 972-3- 5270919

**There could be a schedule change due to weather conditions.

מערכת העלון - עורכת: יונה קוּבוֹ (קוטלצקי); חברי המערכת: אברהם גריין, אלתר ולנר, אנна צ'וּיאָקֶבְּסֶקָה; עורך לשוני, עברית: חנית ריטר (גיטלר); עורך לשונית, אנגלית: אלה אבידב (שלאנגר). מצלומים: שמשון ישביב; עורך גרפית והדפסה: דפוא קוּנוֹאַק

ברכות לבבויות למր צבי לנגר על קר שזכה להוקרנת צה"ל כלוחם במלחת העצמות וכacad ממייסדי חיל ההנדסה של צה"ל!

הארגון העולמי של יוצאי זגלמבה מתכבד להזמיןך

לעצרת זכרון לשואה ולגבורה ולטקס התאחדות עם קדושים זגלמבה

ביד הזכרון שביעיר מודיעין (ליד מבוֹא מודיעין)

ביום שלישי כ"ז בניסן תשס"ט

21 באפריל 2009 בשעה 16:00

במפגש אנשי ציבור

תפילת האזכרה: החזן מנשה פטמן

יוצאי זגלמבה והסביבה ובני ביתם, מוזמנים

אוטובוסים לרשות הנוסעים יוצאים: מת"א – תחנת הרכבת

ארלוזורוב, ליד מסוף אל-על, בשעה : 14: 30

מחיפה – על-פי תיאום עם נציג הנהלת הארגון בחיפה

לוח אירועים ומפגשים ליעצאי זגלמבה
על אירועים נוספים תבוא הודעה נפרדת.

2009

ה-1 באפריל, יום רביעי, ז'	הרמת כוסית לכבוד פסט באולן, תשס"ט, בשעה 17: 30
ה-21 באפריל, יום שלישי, כ"ז	עצרת יום השואה – בסימן 70 בניס, תשס"ט, בשעה 16: 00
ה- 30 ביולי, יום חמישי, ט'	יראציטי תשעה באב, בכית הקבורות בנחלת יצחק, ת"א באב תשס"ט בשעה 16: 00
ה- 9 בספטמבר, יום רביעי, כ'	הרמת כוסית לשנה החדשה באולול, תשס"ט, בשעה 17: 00
דצמבר* - באחד מימי החנוכה	נשף חנוכה חגיגי

*תאריך מדויק יקבע בהמשך. פרטים נוספים ניתן להתקשר לאולם הארגון
בימי רביעי אחיה"צ בטלפון – 03 5270919

2010

ה- 29 * בינוואר, יום שישי, י"ד	נטיעות ט"ו בשבט בשבת, תש"ע, בשעה 11: 30
ה- 24 במרץ, יום רביעי, ט'	הרמת כוסית לכבוד פסט באולן, תש"ע, בשעה 17: 30
ה- 12 באפריל, يوم שני, כ"ח	עצרת יום השואה תש"ע בניס, תש"ע, בשעה 16: 00

*יכול לחול שינוי בתאריך עקב התופעות מג האוויר. פרטים נוספים ניתן להתקשר לאולם הארגון ביום רביעי אחיה"צ

כתובת המערכת: ארגון קהילות יוצאי זגלמבה, פרישמן 23, ת"א 63561
מס' החשבון של ארגון קהילות יוצאי זגלמבה: בנק לאומי בת ים סניף מס' 861 ח"ש 34/33938

Zaglembie World Orgnization, 23 Frishman St., Tel Aviv 63561, Israel
For contributions: Bank Leumi of Israel, Branch No. 861, account No. 33938/34

אתר האינטרנט של ארגון יוצאי זגלמבה: zaglembie-world.org

Email: yonakobo@netvision.net.il